

Konec dlouhé éry. Budapešťské Ikarusy 280 končí

14.11 2022 21:29, Jiří Mejstřík , Autobusy

Hlavní město Maďarska, Budapešť, se má tento měsíc definitivně rozloučit se svou dopravní ikonou. Do provozu totiž naposledy zasáhnou legendární autobusy řady Ikarus 200. Ty byly nedílnou součástí metropole na Dunaji přes 50 let.

Vývoj autobusů Ikarus řady 200 byl zahájen v roce 1966, přičemž první prototyp v zájezdové verzi (Ikarus 250) opustil výrobní závod již o rok později. Nová vozidla byla vyvíjena s cílem uspokojit jimi poptávku širokého spektra budoucích zákazníků napříč východní Evropou. Maďarsku byla už v polovině 50. let na jednáních Rady vzájemné hospodářské pomoci přisouzena role hlavního dodavatele autobusů pro státy, jež se v této organizaci pod taktovkou Sovětského svazu sdružovaly. Třebaže se plány na specializaci výroby přetavovaly v realitu jen pozvolna, podařilo se v průběhu 60. let přece jen překlopit do stádia, kdy se podepsala řada mezistátních úmluv, z nichž vzešlo pokrytí úplné či částečné produkce autobusů pro jednotlivé státy RVHP.

Pro splnění takto náročného úkolu bylo zapotřebí vybudovat odpovídající výrobní závod a vrhnout na trh nový typ autobusu, který bude co nejvíce univerzální, pokryje širokou paletu možného využití (městské, linkové i zájezdové vozy, standardní, článkové, midibusy atp.), bude z něj možné jednoduše odvozovat další varianty (například levostranné) a bude ve svém designu co nejvíce nadčasový, neboť bylo jasné, že takový autobus bude nutné vzhledem k očekávaným nákladům a vysoké sériovosti vyrábět minimálně dvě dekády. Do zrození takto mamutího závodu napumpovalo Maďarsko na počátku 70. let sumu 200 miliónů forintů, což v té době představovalo zhruba 40 % investičních prostředků dané pětiletky pro celou zemi. Vložené prostředky se ovšem vyplatily. V letech 1967 až 1970 vzniklo celkem 12 prototypů řady 200 v různých provedeních, od roku 1970 naběhla sériová produkce, nejprve u zájezdového modelu Ikarus 250. Městské vozy ve výchozích délkových variantách Ikarus 260 (11m autobus) a 280 (autobus délky 16,5 m) byly dokončeny a představeny ve

formě předsériových vozů v roce 1970, načež následovala ověřovací série a plný náběh sériové výroby započal od roku 1973.

Ikarus 260 na lince 161A v ulici Kis utca, která se nachází na sídlišti Rákoskeresztúr. (foto: Jiří Mejstřík)

Oficiální prezentace nových autobusů dopravci BKV se konala dne 20. 12. 1971, dalších předsériových autobusů se pak Budapešť dočkala v roce 1972, kdy bylo zakoupeno 20 vozů standardní délky (Ikarus 260). O tok později se k nim přidaly i článkové vozy Ikarus 280. Letos tedy uplynulo od uvedení Ikarusů řady 200 do provozu s cestujícími rovných 50 let, resp. 51, budeme-li počítat i předváděcí vozy z konce roku 1971. To je na jeden typ autobusu neuvěřitelná hodnota, byť je pochopitelně nutno říci, že tohoto stavu bylo možné docílit jen díky nesmírně dlouhé éře výroby těchto vozidel.

V roce 1980 se podařilo docílit stavu, kdy měl dopravce BKV ve vozovém parku výhradně reprezentanty řady 200. Tento stav – pomineme-li přítomnost jednoho testovacího vozu – trval až do roku 1987. Teprve pak se začaly pořizovat první vozy nástupnické generace (Ikarusy 415/435), nicméně na starší (a levnější) Ikarusy řady 200 nebylo ani tak zanevřeno a jejich nákup běžel až do roku 1998. Celkem se u budapešťského DP prostřídalo více než 4 000 vozů Ikarus 260 a 280 v různých modifikacích. Na sólo provedení připadalo 2 393 vozů, článkových vozů bylo 1 697.

Autobusy Ikarus 260 jsou od 11. 11. 2022 už v pravidelném provozu minulostí. Na ulici Pannónia út. je zachycen poslední vysokopodlažní autobus na lince č. 99. (foto: Jiří Mejstřík)

Konec legendárních autobusů byl avizován již v roce 2012 v souvislosti s plánovaným výběrovým řízením na dodávku nových autobusů. Dopravní podnik se ale v té době potýkal s vážnou ekonomickou situací (stál fakticky před bankrotem), provázenou navíc podezřeními na korupci. Nakonec z plánovaného obřího nákupu nových autobusů sešlo, takže BKV musel dále udržovat ve vozovém parku staré Ikarusy a s jejich službami se loučil jen pozvolna. Důležitým přelomem se stalo podepsání rámcové smlouvy na nákup nových nízkopodlažních autobusů z produkce Mercedesu v roce 2018. Tehdy získal DP možnost pořídit celkem 200 vozů (100 článkových a 100 sólo) tureckého modelu Conecto. První objednávka počítala s dodáním 20+20 vozů, přičemž plnění se začalo realizovat od ledna 2020. Jenomže nedostatek financí neumožňoval vyčerpat rámcovou smlouvu v očekávaném objemu. Do jara letošního roku tak bylo pořízeno k první čtyřicítce vozů jen 14 dalších. Teprve letos bylo rozhodnutu o tom, že se využije možnosti nákupu ještě dalších 35 vozů, což by sice samo o sobě na vyřazení přežívajících Ikarusů nepostačovalo, nicméně současně bylo v dubnu oznámeno, že byla podepsána i smlouva na dodání 100 (50+50) vozů Conecto v rámci dlouhodobého leasingu (na 8 let s možností prodloužení o další dva roky). Dodávky těchto vozů již začaly a mají být ukončeny do konce letošního roku.

Na začátku letošního roku bylo v provozu 11 vozů Ikarus 260 a 44 reprezentantů článkové verze Ikarus 280. Zároveň se smrákalo i nad modernějšími (avšak stále vysokopodlažními) vozy Ikarus 415 a 435.

Realizace avizovaných nákupů umožnila jako první odstavit z provozu autobusy Ikarus 415. Ty přestaly vozit občany a návštěvníky Budapešti už v červnu. Sesterská kloubová verze byla v provozu až do 11. 11. 2022. Toto datum bylo původně oznámeno jako datum ukončení provozu všech zbylých

vysokopodlažních vozů (tedy i Ikarusů 260 a 280), realita ale byla nakonec poněkud jiná.

Od druhé poloviny 80. let už Budapešť nakupovala modernější vozy Ikarus 415 a 435. Kloubové Ikarus 280 ovšem zástupce těchto modelových řad přežily, byť jen o pár týdnů. (foto: Jiří Mejstřík)

V týdnu od 7. 11. do 11. 11. 2022 bylo záměrně informováno ze strany BKV nasazení vozů Ikarus 260, 280 a 435, a to s publikováním jízdních řádů pro jednotlivé vozy. Mezi vypravenými autobusy byly i muzejní kousky, přičemž vozidla se objevovala i na linkách, které pro ně v posledních měsících nebyly typické. Zatímco autobusy Ikarus 260 a Ikarus 435 vyjely dne 11. 11. 2022 skutečně naposledy (poslední Ikarus 435 zatáhl až po půlnoci na 12. 11. 2022), kloubové vozy Ikarus 280 navzdory očekávání ještě přežily a v současné době jich má pořád BKV k dispozici ještě 20 z let 1986 (!) až 1998. Ne všechny ale vyjíždějí každodenně na linky. Podle vyjádření budapešťského DP by mělo skončit nasazení těchto autobusů nejpozději do konce listopadu. Zájemci, kteří se mají zájem vozidly ještě svézt, tak mají zjevně poslední příležitost. Autobusy se objevují na linkách čísel 20E, 30/30A/230 v Újpešti a 23E, 54, 85/85E na jihu pešťské části města.

Přestože by měly autobusy Ikarus 280 po 51 letech Budapešť opustit, nebude to ještě úplný konec reprezentantů „dvě stě osmdesátek“ v maďarském hlavním městě. Dopravce totiž nadále nasazuje na linky odvozené trolejbusy, jejichž konec sice byl rovněž očekáván už v letošním roce, nakonec ale patrně přežijí až do léta roku 2023.

Url: Konec dlouhé éry. Budapešťské Ikarusy 280 končí